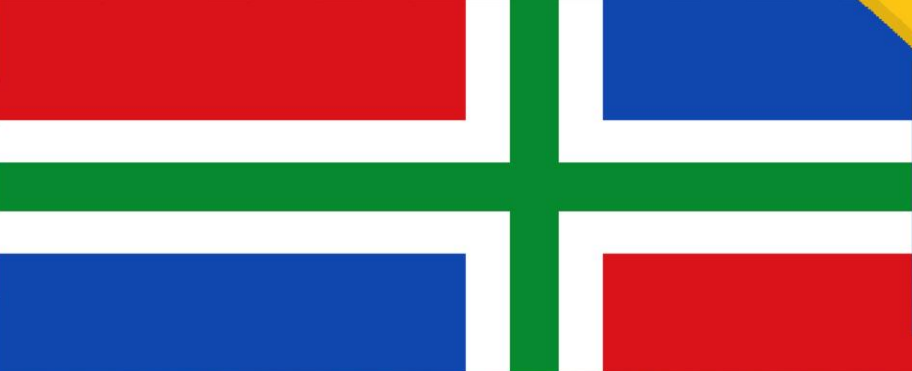

**VNO
NCW**
Noord

MKB
Nederland
Noord

GRONINGEN ONDERNEEMT

INZICHTEN VOOR PROVINCIALE STATEN

2027 - 2031

Voorwoord

Groningen staat voor grote opgaven én grote kansen. De provincie is belangrijk voor de energievoorziening van Nederland, heeft sterke havens en industrieclusters, een krachtige kennisbasis, innovatieve ondernemers, een grote landbouw- en agrofoodsector en een groeiende rol in waterstof, digitalisering en verduurzaming.

Tegelijkertijd lopen ondernemers tegen duidelijke grenzen aan. Arbeidsmarktkrapte, netcongestie, beperkte ruimte voor bedrijven, trage vergunningverlening en onzekerheid rond stikstof en water maken investeren, uitbreiden en verduurzamen moeilijker dan nodig. Juist daarom is provinciaal beleid van groot belang.

De provincie Groningen kan het verschil maken door te kiezen voor ondernemerschap, uitvoeringskracht en economische structuurversterking. Dat vraagt om voldoende ruimte voor bedrijven, goede bereikbaarheid, betrouwbare energie-infrastructuur, sterke vakopleidingen, snelle vergunningverlening en een praktische samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven.

Met het oog op de Provinciale Statenverkiezingen 2027 doet VNO-NCW MKB Noord concrete voorstellen voor een sterker ondernemingsklimaat in Groningen. Deze voorstellen zijn bedoeld als handreiking aan politieke partijen bij het schrijven van hun verkiezingsprogramma's.

Een sterke provincie ontstaat niet vanzelf. Groningen wordt sterker als ondernemers kunnen investeren, vernieuwen, mensen opleiden en werkgelegenheid creëren. Daarvoor is een provincie nodig die kiest, versnelt en uitvoert.

Namens VNO-NCW MKB Noord delen we daarom graag de inzichten van leden, ondernemers, werkgevers en professionals die dagelijks werken aan de economie van Noord-Nederland. Onze boodschap is helder om ruimte te geven aan ondernemerschap, te versnellen waar zaken vastlopen en voorwaarden te blijven scheppen voor voldoende energie, bereikbaarheid en vakmensen.

Veel succes met het samenstellen van uw verkiezingsprogramma en de aanstaande campagne!

Inhoud

Voorwoord	pagina 1
Inhoud	pagina 2
1. Nij Begun en structurele economische versterking	pagina 3
2. Arbeidsmarkt, onderwijs, wonen en talent	pagina 3
3. MKB, familiebedrijven en ondernemerschap	pagina 4
4. Innovatie, AI en campussen	pagina 5
5. Circulaire economie en grondstoffen	pagina 6
6. Weerbaarheid	pagina 6
7. Ruimte voor economische ontwikkeling	pagina 7
8. Infrastructuur, maritieme economie en bereikbaarheid	pagina 8
9. Voorspelbare en snelle vergunningverlening	pagina 9
10. Netcongestie en toekomstbestendige energie-infrastructuur	pagina 10
11. Stikstof, landbouw en ontwikkelruimte	pagina 10
12. Water	pagina 11
13. Detailhandel en vitale centra	pagina 11
14. Internationalisering en grensregio's	pagina 12
15. Gastvrijheidssector	pagina 13
16. Aanbesteden en inkopen	pagina 13
Kies, versnel en voer uit	pagina 14

1. Nij Begun en structurele economische versterking

Nij Begun biedt Groningen en Noord-Drenthe de kans om de economische gevolgen van de gaswinning een generatie lang op te vangen en de economie structureel te versterken. De middelen moeten leiden tot duurzaam verdienvermogen, productiviteitsgroei, werkgelegenheid en brede welvaart in de hele provincie. Ondernemers moeten daarbij niet alleen worden geraadpleegd, maar als medeontwikkelaars worden betrokken.

- Zorg dat Nij Begun leidt tot structurele economische versterking en niet tot een verzameling losse projecten.
- Geef ondernemers en werkgevers een volwaardige positie bij de ontwikkeling en uitvoering van de Economische Agenda.
- Richt investeringen op innovatie, ondernemerschap, vakmanschap, energie-infrastructuur, campussen en toekomstbestendige bedrijvigheid in Stad én regio.
- Zorg dat de middelen uit Nij Begun aanvullend zijn op regulier provinciaal beleid en reguliere investeringen.
- Borg via het Groninger Gasberaad de structurele betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers bij de uitvoering van Nij Begun, met een volwaardige plaats voor het economisch perspectief.
- Werk met meetbare doelen en rapporteer jaarlijks over investeringen, resultaten en de bijdrage aan het regionale verdienvermogen.

De provincie Groningen gebruikt Nij Begun voor een structurele versterking van de economie. Investeringen dragen aantoonbaar bij aan ondernemerschap, productiviteit, innovatie, werkgelegenheid en brede welvaart.

Ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties krijgen een herkenbare positie in de uitvoering. Nationale energie- en ruimtelijke opgaven in Groningen gaan gepaard met investeringen in infrastructuur, kennis, banen en leefbaarheid. Groningen mag niet opnieuw vooral de lasten dragen, maar moet duurzaam delen in de economische opbrengsten.

2. Arbeidsmarkt, onderwijs, wonen en talent

De krapte op de arbeidsmarkt remt groei, verduurzaming en innovatie in Groningen. Dat raakt vooral techniek, bouw, industrie, energie, zorg, ICT en agrofood. Juist in Groningen zijn veel vakmensen nodig voor de energietransitie, waterstof, industrie, woningbouw, digitalisering en de versterkingsopgave. De provincie kan als verbinder zorgen dat onderwijs, ondernemers, gemeenten, UWV en arbeidsmarktregio's beter samenwerken. Niet door alles zelf te doen, maar door bestaande initiatieven te ondersteunen, te verbinden en te versnellen.

- Ondersteun regionale arbeidsmarktagenda's waarin ondernemers, onderwijsinstellingen, gemeenten, UWV en arbeidsmarktregio's samen erken aan concrete tekorten.
- Investeer in technisch beroepsonderwijs en behoud vakopleidingen in Groningen, Delfzijl/Eemshaven, Veendam, Stadskanaal en andere regio's waar bedrijven vakmensen nodig hebben.
- Stimuleer praktijkleren, zij-instroom, om- en bijscholing en leven lang ontwikkelen, vooral voor techniek, bouw, industrie, energie, zorg en ICT.
- Verbind de provinciale woningbouwprogrammering met de arbeidsmarkt en zorg voor voldoende woningen voor starters, vakmensen, studenten en internationale kenniswerkers.

- Versterk de samenwerking tussen Economic Board Groningen, arbeidsmarktregio's, ondernemersnetwerken en onderwijs, zodat middelen en initiatieven elkaar aanvullen in plaats van naast elkaar bestaan.
- Benut onbenut arbeidspotentieel beter. Help mensen die nu langs de kant staan, statushouders, internationale studenten en werkenden die willen overstappen sneller naar werk in sectoren met tekorten.
- Besteed extra aandacht aan vaardigheden voor digitalisering, AI, energietransitie, waterstof, industriële verduurzaming en technologische innovatie.
- Zorg dat provinciale arbeidsmarktprogramma's, informatie, openbaar vervoer en voorzieningen toegankelijk en inclusief zijn.
- Maak het voor ondernemers eenvoudiger om mee te doen aan scholingstrajecten, met minder versnippering, één herkenbaar loket en praktische ondersteuning voor het MKB.

De provincie Groningen versterkt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ondernemers, onderwijsinstellingen, gemeenten, UWV en arbeidsmarktregio's werken samen aan voldoende vakmensen voor techniek, bouw, industrie, energie, zorg, ICT en agrofood.

De provincie investeert in technisch beroepsonderwijs, praktijkleren, om- en bijscholing en leven lang ontwikkelen. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor vaardigheden die bijdragen aan digitalisering, AI, waterstof, energietransitie en industriële innovatie.

De provincie helpt onbenut arbeidspotentieel beter naar werk, verbindt de woningbouwprogrammering met de regionale arbeidsmarkt en maakt het voor ondernemers eenvoudiger om mee te doen aan scholingstrajecten. Groningen heeft toegankelijke voorzieningen en voldoende woningen voor starters, vakmensen, studenten en internationale kenniswerkers nodig om te kunnen bouwen, verduurzamen, innoveren en groeien.

3. MKB, familiebedrijven en ondernemerschap

Het brede Groningse MKB en de vele familiebedrijven vormen de ruggengraat van de provinciale economie. Zij zorgen voor werkgelegenheid, innovatie, continuïteit en binding met stad, dorpen en regio. Ondernemers moeten provinciale ondersteuning eenvoudig kunnen vinden en benutten, ook bij groei, verduurzaming en bedrijfsoverdracht.

- Maak provinciale innovatie-, subsidie- en financieringsregelingen eenvoudiger en beter toegankelijk voor het MKB.
- Richt één herkenbare toegang in tot provinciale ondernemersregelingen en ondersteuning.
- Versterk via de NOM, GroBusiness en andere regionale partners de toegang tot kennis, groeikapitaal en begeleiding.
- Ondersteun bedrijfsopvolging, bedrijfsoverdracht en de continuïteit van familiebedrijven.
- Voer bij nieuw provinciaal beleid en nieuwe regels een praktische MKB-toets uit.

- Houd provinciale lasten en administratieve verplichtingen beheersbaar en betrek ondernemers vroegtijdig bij beleid dat hun bedrijfsvoering raakt.

De provincie Groningen geeft het MKB en familiebedrijven een herkenbare plaats in het economische beleid. Regelingen, fondsen en subsidies worden eenvoudiger en beter toegankelijk.

Ondernemers krijgen één herkenbare toegang tot ondersteuning. Bij nieuw beleid wordt vooraf getoetst wat de gevolgen zijn voor kleine en middelgrote bedrijven. De provincie ondersteunt samen met regionale partners groei, verduurzaming, innovatie en bedrijfsoverdracht.

4. Innovatie, AI en campussen

Innovatie is nodig om de Groningse economie sterker, productiever en toekomstbestendig te maken. Groningen heeft daarvoor een sterke basis met kennisinstellingen, innovatieve bedrijven, startups, scale-ups, campussen en clusters rond energie, waterstof, health, digitalisering, agrofood en industrie. De provincie kan innovatie versnellen door ondernemers, kennisinstellingen, gemeenten, ROM's en fondsen beter te verbinden. Vooral het innovatieve MKB moet eenvoudiger toegang krijgen tot kennis, kapitaal, testfaciliteiten en launching customers. AI en digitalisering bieden grote kansen voor Groningen. Bedrijven kunnen met AI processen slimmer maken, personeelstekorten deels opvangen, energie besparen en nieuwe producten ontwikkelen. Daarvoor zijn digitale vaardigheden, data-infrastructuur, cybersecurity en voldoende energiec capaciteit nodig.

- Versterk innovatie-ecosystemen rond energie, waterstof, health, digitalisering, agrofood, groene chemie en industrie.
- Versterk de samenwerking en profilering van Groningse campussen en innovatieclusters en verbind deze aan de Economische Agenda van Nij Begun.
- Investeer via ROM's, fondsen en cofinanciering in startups, scale-ups en innovatief MKB.
- Versnel de toepassing en vermarkting van kennis uit RUG, Hanze, UMCG en andere kennisinstellingen en help startups in Groningen door te groeien.
- Maak innovatieprogramma's toegankelijker voor het MKB, met eenvoudige regelingen, korte procedures en praktische ondersteuning.
- Zorg voor voldoende ruimte, energiec capaciteit en bereikbaarheid op campussen, bedrijventerreinen en innovatieclusters.
- Stimuleer toepassing van AI en digitalisering in het MKB, vooral in industrie, bouw, zorg, energie, logistiek en agrofood.
- Investeer in digitale vaardigheden, cybersecurity en datagedreven werken bij ondernemers en werknemers.
- Wijs alleen geschikte locaties aan voor datacenters en digitale infrastructuur als energie, ruimte, landschappelijke inpassing en maatschappelijke meerwaarde goed zijn geborgd.
- Voorkom lokale verboden of moratoria op digitale infrastructuur zonder serieus alternatief. Groningen heeft digitale infrastructuur nodig, maar die moet passen bij de omgeving en bijdragen aan de regionale economie.

De provincie Groningen versterkt innovatie-ecosystemen rond energie, waterstof, health, digitalisering, agrofood, groene chemie en industrie. Startups, scale-ups en innovatief MKB krijgen betere toegang tot kennis, kapitaal, testfaciliteiten en cofinanciering.

De provincie stimuleert toepassing van AI en digitalisering in het MKB. Vooral bedrijven in industrie, bouw, zorg, energie, logistiek en agrofood kunnen hiermee productiever, duurzamer en concurrerender worden.

De provincie zorgt dat campussen, bedrijventerreinen en innovatieclusters kunnen groeien. Daarvoor zijn ruimte, bereikbaarheid, energiec capaciteit en digitale infrastructuur nodig. Digitale infrastructuur, zoals datacenters en AI-rekencapaciteit, krijgt alleen ruimte op geschikte locaties. Voorwaarde is dat energiegebruik, netcapaciteit, landschappelijke inpassing en maatschappelijke meerwaarde goed zijn geborgd.

5. Circulaire economie en grondstoffen

Circulaire economie is een economische kans én een voorwaarde voor toekomstbestendige groei. Groningen heeft sterke uitgangspunten in groene chemie, biobased grondstoffen, landbouw, bouw, industrie en hergebruik van reststromen. Nieuwe circulaire verdienmodellen vragen om ruimte, vergunningen, ketensamenwerking en een voorspelbare vraag.

- Reserveer in het provinciale ruimtelijke beleid voldoende ruimte voor circulaire productie, reparatie, recycling en verwerking van reststromen.
- Ondersteun circulaire hubs en regionale grondstoffenketens tussen landbouw, bouw, industrie, energie en logistiek.
- Stimuleer biobased bouwen, groene chemie en het hoogwaardige gebruik van agrarische, bouw- en industriële reststromen.
- Zet provinciale aanbestedingen in om een voorspelbare markt voor circulaire producten en materialen te creëren.
- Werk met gemeenten en omgevingsdiensten aan duidelijke en uitvoerbare regels voor circulaire bedrijvigheid.
- Ondersteun proeftuinen en demonstratieprojecten waarmee circulaire innovaties kunnen doorgroeien naar de markt.

De provincie Groningen maakt circulaire economie en grondstoffen een zelfstandige pijler van het economische en ruimtelijke beleid. Bedrijven krijgen ruimte om grondstoffen te hergebruiken, reststromen te verwerken en circulaire producten en verdienmodellen te ontwikkelen.

Provincie, gemeenten, omgevingsdiensten, kennisinstellingen en bedrijfsleven zorgen gezamenlijk dat circulaire innovatie praktisch uitvoerbaar wordt. Provinciale inkoop en aanbesteding worden benut om de markt voor circulaire oplossingen te vergroten.

6. Weerbaarheid

Economische weerbaarheid en nationale veiligheid beginnen in de regio. Groningen speelt daarin een belangrijke rol met de Eemshaven, energie-infrastructuur, waterstof, industrie, logistiek, agrofood, digitale netwerken en kennisinstellingen. Bedrijven zijn onmisbaar voor het functioneren van vitale voorzieningen.

Dat geldt voor energie, havens, voedselvoorziening, transport, data, zorg en digitale veiligheid. De provincie kan helpen door vitale clusters beter te verbinden en ruimte te geven aan investeringen in veiligheid, continuïteit en weerbaarheid. Ook Defensie zoekt ruimte. Dat kan kansen bieden voor werkgelegenheid, maakindustrie, logistiek, onderhoud, testfaciliteiten en innovatie. Voorwaarde is wel dat dit zorgvuldig gebeurt, met oog voor leefbaarheid, ruimtegebruik, natuur, landbouw en de bijzondere positie van het aardbevingsgebied. Groningen moet kansen benutten, maar niet opnieuw eenzijdig belast worden.

- Versterk de samenwerking tussen vitale clusters zoals Eemshaven, energie, industrie, logistiek, agrofood, zorg en digitale infrastructuur.
- Zorg dat bedrijven kunnen investeren in noodstroom, back-upsystemen, cyberveiligheid en continuïteitsplannen.
- Reserveer in ruimtelijke plannen voldoende ruimte voor energie- en dataverbindingen, zodat vitale bedrijven minder kwetsbaar worden.
- Benut kansen rond Defensie voor Groningse bedrijven, bijvoorbeeld in logistiek, onderhoud, hightech maakindustrie, scheepsbouw, energie, cybersecurity en dual-use innovatie.
- Neem ondernemers actief mee bij de uitwerking van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en zorg voor één duidelijk aanspreekpunt voor bedrijven.
- Investeer in infrastructuur die geschikt is voor civiele én militaire mobiliteit, vooral richting Eemshaven, industrieclusters en grensverbindingen.
- Neem cyberweerbaarheid standaard mee in economische programma's voor het MKB.
- Maak bij nieuwe defensieactiviteiten steeds een zorgvuldige afweging tussen economische kansen, veiligheid, leefbaarheid en ruimte voor bestaande bedrijven, landbouw en inwoners.

De provincie Groningen versterkt de economische weerbaarheid van vitale clusters zoals Eemshaven, energie, industrie, logistiek, agrofood, zorg en digitale infrastructuur. Bedrijven krijgen ruimte om te investeren in noodstroom, back-upsystemen, cyberveiligheid en continuïteit.

De provincie benut kansen rond Defensie voor werkgelegenheid, innovatie en bedrijvigheid. Daarbij gaat het onder meer om logistiek, onderhoud, hightech maakindustrie, scheepsbouw, energie, cybersecurity en dual-use innovatie.

De provincie neemt cyberweerbaarheid standaard mee in economische programma's voor het MKB. Digitale veiligheid is een basisvoorwaarde voor een sterke en toekomstbestendige Groninase economie.

7. Ruimte voor economische ontwikkeling

Groningen heeft ruimte nodig voor wonen, natuur, landbouw, energie, water, defensie én bedrijvigheid. De ruimte voor economie mag daarbij niet het sluitstuk zijn. Zonder voldoende ruimte voor bedrijven kunnen ondernemers niet uitbreiden, verduurzamen of investeren. Dat geldt voor bedrijventerreinen, industrieclusters, havens, campussen, logistiek, digitale infrastructuur en watergebonden bedrijvigheid.

In Groningen spelen deze opgaven extra sterk rond de Eemshaven, Delfzijl, de stad Groningen, de A7/N33-zone, Veendam, Stadskanaal en andere regionale werklocaties.

- Reserveer structureel voldoende ruimte voor bestaande en groeiende bedrijven, industrieclusters, campussen, logistiek, havens en digitale infrastructuur.

- Bescherm bestaande bedrijventerreinen tegen ongewenste transformatie naar wonen zonder volwaardige compensatie.
- Voorkom nettoverlies van economische ruimte. Waar bedrijfsruimte verdwijnt, moet gelijkwaardige ruimte terugkomen.
- Maak langjarige afspraken over uitbreiding van bedrijventerreinen richting 2040. Nieuwe werklocaties vragen jaren voorbereiding.
- Zorg niet alleen voor fysieke ruimte, maar ook voor milieuruimte, energiecapaciteit en vergunningen.
- Benut bestaande bedrijventerreinen beter door herstructurering, verduurzaming en intensiever ruimtegebruik.
- Geef extra aandacht aan ruimte voor maakindustrie, energiebedrijven, logistiek, havengerelateerde bedrijvigheid, agrofood en circulaire economie.
- Betrek ondernemers vroeg bij locatiekeuzes, herstructurering en gebiedsontwikkeling.

De provincie Groningen zorgt voor voldoende ruimte voor bestaande en groeiende bedrijven. Economische ruimte is een randvoorwaarde voor werkgelegenheid, innovatie, verduurzaming en brede welvaart. Bestaande bedrijventerreinen worden beschermd tegen ongewenste transformatie. Waar economische ruimte verdwijnt, komt gelijkwaardige ruimte terug. De provincie maakt langjarige afspraken over nieuwe en toekomstbestendige werklocaties richting 2040.

De provincie investeert samen met gemeenten en ondernemers in herstructurering, verduurzaming en beter gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Daarbij is aandacht voor energiecapaciteit, bereikbaarheid, milieuruimte en vergunningen. Groningen geeft ruimte aan bedrijvigheid die past bij de economische kracht van de provincie: energie, waterstof, havens, industrie, logistiek, agrofood, digitale infrastructuur, circulaire economie en innovatieve maakbedrijven.

8. Infrastructuur, maritieme economie en bereikbaarheid

Goede bereikbaarheid is een voorwaarde voor een sterke Groningse economie. Werknemers, klanten, studenten, leveranciers en goederen moeten bedrijven goed kunnen bereiken. Dat geldt voor de stad Groningen, de Eemshaven, Delfzijl, Veendam, Winschoten, Stadskanaal, Westerkwartier en de verbindingen met Fryslân, Drenthe, Duitsland en de rest van Nederland. De maritieme maakindustrie, scheepsbouw, havens en watergebonden bedrijven vormen daarbij een strategisch economisch cluster met kansen in duurzame scheepvaart, digitalisering, onderhoud en dual-use innovatie. De provincie heeft een belangrijke rol bij provinciale wegen, bruggen, vaarwegen, fietsroutes, openbaar vervoer en aansluitingen. Onderhoud en vervanging moeten op orde zijn, maar ook nieuwe verbindingen blijven nodig voor wonen, werken en economische ontwikkeling.

- Versnel onderhoud en vervanging van wegen, bruggen, viaducten, sluizen en vaarwegen.
- Investeer in bevaarbare provinciale vaarwegen en voldoende watergebonden kavels, milieuruimte en haveninfrastructuur.
- Waarborg bereikbaarheid van bedrijven tijdens werkzaamheden. Plan onderhoud in overleg met ondernemers en logistieke partijen.
- Versterk de bereikbaarheid van bedrijventerreinen, havens, industrieclusters, campussen en binnensteden.
- Versterk samen met Groningen Seaports, gemeenten, onderwijs en ondernemers de maritieme maakindustrie, scheepsbouw en duurzame maritieme technologie.

- Blijf investeren in goede verbindingen met de Eemshaven, Delfzijl, Groningen Airport Eelde, Duitsland en de economische corridors richting Zwolle, Friesland en de Randstad.
- Benader de Lelylijn niet alleen als spoorproject, maar als onderdeel van bereikbaarheid, woningbouw, arbeidsmarkt en economische ontwikkeling.
- Maak fasering bespreekbaar, bijvoorbeeld via betere verbindingen tussen Heerenveen, Drachten en Groningen, zolang dit past binnen het eindbeeld.
- Verbeter openbaar vervoer en fietsverbindingen naar werklocaties, zodat werknemers bedrijven beter kunnen bereiken.
- Houd bij infrastructuur rekening met goederenvervoer, landbouwverkeer, hulpdiensten en mogelijke civiel-militaire mobiliteit.

De provincie Groningen investeert in bereikbaarheid als economische randvoorwaarde. Bedrijven, bedrijventerreinen, havens, campussen en binnensteden moeten goed bereikbaar blijven voor werknemers, klanten, leveranciers en goederen. Onderhoud en vervanging van wegen, bruggen, viaducten, sluizen en vaarwegen krijgen prioriteit. Tijdens werkzaamheden blijft bereikbaarheid van bedrijven uitgangspunt. De provincie betreft ondernemers en logistiek tijdig bij planning en uitvoering.

De provincie versterkt de verbindingen met de Eemshaven, Delfzijl, Duitsland, Groningen Airport Eelde, Friesland, Drenthe en de rest van Nederland. Zij ondersteunt de maritieme maakindustrie, scheepsbouw en haven bedrijvigheid en zorgt voor bevaarbare vaarwegen, watergebonden kavels en geschikte haveninfrastructuur. Bereikbaarheid wordt gekoppeld aan arbeidsmarkt, woningbouw, vestigingsklimaat en economische groei. De Lelylijn blijft onderdeel van het langetermijnbeeld voor betere bereikbaarheid. Tegelijk wordt gekeken naar haalbare stappen die eerder resultaat opleveren, zoals versterking van de verbinding Heerenveen-Drachten-Groningen.

9. Voorspelbare en snelle vergunningverlening

Vergunningverlening bepaalt of ondernemers kunnen investeren, verduurzamen en uitbreiden. In Groningen speelt dit extra sterk bij energie, industrie, landbouw, bouw, infrastructuur, havens en bedrijventerreinen. Ondernemers hebben behoefte aan duidelijkheid, voorspelbare termijnen en één aanspreekpunt.

- Stuur omgevingsdiensten op duidelijke prestaties, voorspelbare doorlooptijden en praktische dienstverlening.
- Werk met vaste aanspreekpunten voor ondernemers.
- Organiseer tijdig vooroverleg, zodat plannen sneller uitvoerbaar worden.
- Zorg voor uniforme toepassing van regels door provincie, gemeenten en omgevingsdiensten.
- Pas risicogericht toezicht toe: streng waar nodig, praktisch waar het kan
- Voorkom dat ondernemers vastlopen tussen verschillende overheden.

De provincie Groningen versnelt vergunningverlening voor ondernemers. Ondernemers krijgen duidelijkheid over termijnen, eisen en procedures.

De provincie stuurt omgevingsdiensten op voorspelbare doorlooptijden, vaste aanspreekpunten en tijdig vooroverleg. Regels worden uniform toegepast, zodat ondernemers weten waar zij aan toe zijn. Toezicht wordt risicogericht uitgevoerd. De provincie is streng waar nodig, maar voorkomt onnodige regeldruk voor bedrijven die aantoonbaar goed presteren.

10. Netcongestie en toekomstbestendige energie-infrastructuur

Netcongestie is één van de grootste remmen op groei, verduurzaming en innovatie. Juist in Groningen, met de Eemshaven, Delfzijl, industrie, waterstof, duurzame energie, bedrijventerreinen en woningbouwopgaven, is voldoende netcapaciteit cruciaal.

- Wijs versneld locaties aan voor transformatorstations, kabeltracés, energiehubs en opslag.
- Versnel vergunningprocedures voor uitbreiding van elektriciteitsnetten en energie-infrastructuur.
- Faciliteer energiehubs op bedrijventerreinen en in industrieclusters.
- Ondersteun collectieve oplossingen zoals groepscontracten, lokale opslag en slim energiegebruik.
- Koppel energie-infrastructuur aan economische ontwikkeling, woningbouw, industrie, landbouw en mobiliteit.
- Verbind elektriciteit met wind op zee, waterstof, warmte, groen gas, energieopslag en grondstoffen in één samenhangende provinciale strategie.
- Geef prioriteit aan werklocaties waar netcongestie investeringen en verduurzaming blokkeert.
- Borg dat nationale energieprojecten in en rond Eemshaven en Delfzijl aantoonbaar bijdragen aan regionale infrastructuur, kennis, werkgelegenheid en duurzame bedrijvigheid.

De provincie Groningen maakt netcapaciteit topprioriteit. Zonder voldoende energie-infrastructuur lopen investeringen, verduurzaming, woningbouw en innovatie vast.

De provincie versnelt locaties en vergunningen voor transformatorstations, kabeltracés, energiehubs en opslag. Bedrijventerreinen en industrieclusters krijgen prioriteit bij collectieve oplossingen.

Energiebeleid wordt gekoppeld aan economische ontwikkeling. Groningen verbindt elektriciteit, wind op zee, waterstof, warmte, groen gas, opslag en grondstoffen in een samenhangend systeem. De positie van Eemshaven en Delfzijl als energie- en grondstoffenhub wordt benut voor duurzame industrie, havens, landbouw, mobiliteit en groei van het MKB. Nationale energieprojecten leveren aantoonbare regionale meerwaarde op.

11. Stikstof, landbouw en ontwikkelruimte

Stikstof raakt niet alleen landbouw en natuur, maar ook woningbouw, infrastructuur, industrie, energieprojecten en verduurzaming van bedrijven. Ondernemers hebben duidelijkheid, ontwikkelruimte en juridisch houdbare oplossingen nodig. Voor Groningen is landbouw bovendien een economische keten van boeren, familiebedrijven, verwerkende industrie, agrofood, export, technologie en innovatie.

- Werk gebiedsgericht aan natuurherstel, emissiereductie en ontwikkelruimte.
- Voorkom generieke vergunningstops. Maak vergunningverlening mogelijk waar dat juridisch kan.
- Betrek ondernemers, landbouw, industrie en bouw structureel bij maatregelen.
- Koppel natuurherstel aan ruimte voor woningbouw, infrastructuur, landbouw, energie en verduurzaming.
- Zorg voor transparante keuzes over schaarse ontwikkelruimte.
- Benader landbouw als economisch dossier, als een agrofood keten met innovatie, familiebedrijven en nieuwe verdienmodellen.
- Ondersteun jonge boeren bij bedrijfsopvolging en zorg voor voldoende water, energie en ruimte voor verduurzaming.

De provincie Groningen werkt aan een juridisch houdbare aanpak van stikstof, met ruimte voor natuurherstel én economische ontwikkeling. Vergunningverlening moet weer mogelijk worden waar dat kan. Generieke stilstand wordt voorkomen.

De provincie maakt transparante keuzes over beschikbare ontwikkelruimte voor landbouw, woningbouw, infrastructuur, energie en bedrijven. Landbouw wordt niet alleen gezien als ruimtelijk of natuurdossier, maar ook als economische keten. Groningen ondersteunt boeren, familiebedrijven, verwerkende industrie en agrofoodbedrijven bij innovatie, verduurzaming en nieuwe verdienmodellen.

12. Water

Water is een economische randvoorwaarde. Groningen heeft water nodig voor landbouw, industrie, energie, havens, woningbouw, natuur en drinkwater. Tegelijk nemen risico's toe door droogte, verzilting, wateroverlast en strengere eisen aan waterkwaliteit. Bescherm de unieke natuurwaarden van de Wadden met behoud van bereikbaarheid, leefbaarheid en ruimte voor duurzame recreatie, visserij en ondernemerschap.

- Zorg voor voldoende waterbeschikbaarheid voor landbouw, industrie, energie en drinkwater.
- Investeer in zoetwaterberging, klimaatadaptatie en robuuste watersystemen.
- Versnel vergunningverlening voor nieuwe of uitgebreide drinkwaterbronnen.
- Werk met ondernemers aan uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.
- Geef bedrijven duidelijkheid over indirecte lozingen, toezicht en handhaving.
- Voorkom dat waterkosten voor bedrijven onnodig stijgen en zet heffingen in voor waterbesparing, kwaliteit en klimaatadaptatie.
- Verbind waterbeleid met landbouw, industrie, energie en ruimtelijke ontwikkeling.

De provincie Groningen zorgt voor voldoende en betrouwbaar water voor wonen, landbouw, industrie, energie, havens en natuur.

De provincie investeert in zoetwaterbeschikbaarheid, waterberging en klimaatadaptatie. Ondernemers krijgen duidelijkheid over vergunningen, waterkwaliteit, lozingen en toezicht. Waterbeleid wordt verbonden aan economische ontwikkeling. Groningen kan alleen blijven bouwen, produceren, verduurzamen en innoveren als waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit op orde zijn.

13. Detailhandel en vitale centra

Winkels, horeca en voorzieningen zijn belangrijk voor leefbare dorpen, wijken en binnensteden. Dat geldt voor de stad Groningen, regionale centra zoals Winschoten, Veendam, Stadskanaal, Appingedam en Hoogezand, en voor kleinere kernen. De provincie kan helpen door gemeenten te ondersteunen bij duidelijke keuzes, sterke centra en minder leegstand.

- Veranker detailhandel en vitale centra in provinciaal economisch en ruimtelijk beleid.
- Maak keuzes voor kansrijke winkelgebieden en voorkom structurele overcapaciteit.
- Ondersteun binnensteden, wijkcentra en dorpscentra met kennis, capaciteit en financiering.
- Stimuleer publiek-private samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeenten.
- Voer periodiek koopstromenonderzoek uit.

- Houd bereikbaarheid, parkeren, logistiek en veiligheid van centra op orde.
- Geef ruimte aan functiemenging waar dat centra versterkt.

De provincie Groningen ondersteunt sterke binnensteden, dorpscentra en wijkwinkelcentra. Detailhandel, horeca en voorzieningen zijn belangrijk voor leefbaarheid, werkgelegenheid en sociale samenhang.

De provincie helpt gemeenten bij duidelijke keuzes voor kansrijke winkelgebieden en het verminderen van leegstand en overcapaciteit. Ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeenten werken samen aan aantrekkelijke, bereikbare en veilige centra. Bereikbaarheid, parkeren, logistiek en ruimte voor ondernemerschap blijven daarbij belangrijk.

14. Internationalisering en grensregio's

Groningen is een grensprovincie én een internationaal georiënteerde kennis-, energie-, haven- en exportregio. De verbinding met Duitsland en Noord-Europa biedt kansen voor handel, arbeidsmarkt, energie, onderwijs, havens, logistiek, toerisme en innovatie. Tegelijk ervaren ondernemers verschillen in regels, belastingen, accijnzen en arbeidsmarktvoorwaarden en vindt het MKB Europese programma's en markten niet altijd gemakkelijk.

- Ontwikkel een sterke economische agenda voor de grensregio met Duitsland.
- Versterk internationale economische samenwerking rond energie, waterstof, groene chemie, agrofood, health, AI en maritieme bedrijvigheid.
- Versterk samenwerking rond energie, waterstof, havens, logistiek, agrofood, onderwijs en arbeidsmarkt.
- Ondersteun ondernemers die grensoverschrijdend willen werken, leveren of personeel zoeken.
- Help het Groningse MKB toegang te krijgen tot Europese programma's, netwerken, exportmarkten en aanbestedingen.
- Bescherm voorzieningen en ondernemerschap in grensgemeenten.
- Houd lokale en provinciale lasten en regeldruk beperkt.
- Stimuleer lokaal en regionaal inkopen en aanbesteden.
- Verbeter grensoverschrijdende bereikbaarheid en arbeidsmarktinformatie.

De provincie Groningen benut de economische kansen van de grens met Duitsland en de verbindingen met Noord-Europa. Internationale samenwerking wordt versterkt rond energie, waterstof, groene chemie, havens, maritieme bedrijvigheid, agrofood, health, AI, onderwijs, arbeidsmarkt en innovatie. Ondernemers in de grensregio krijgen praktische ondersteuning bij regelgeving, personeel, aanbestedingen en samenwerking over de grens.

De provincie investeert in sterke grensgemeenten, goede voorzieningen en betere verbindingen met Noord-Duitsland. De grens moet geen rem zijn, maar een kans voor groei en ondernemerschap.

15. Gastvrijheidssector

Toerisme, recreatie, horeca, cultuur en evenementen dragen bij aan werkgelegenheid, leefbaarheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. In Groningen gaat het om de stad, het Waddengebied, erfgoed, cultuur, dorpen, landschap en recreatieve routes. De sector heeft ruimte nodig om te ondernemen, te verduurzamen en personeel te vinden.

- Neem toerisme, recreatie, horeca en cultuur volwaardig mee in economische agenda's en omgevingsvisies.
- Bescherm de natuurwaarden van het Waddengebied en de Waddenkust, maar houd tegelijkertijd oog voor bereikbaarheid, leefbaarheid en economische activiteiten zoals havens, visserij, recreatie en toerisme.
- Investeer in bereikbaarheid van recreatieve gebieden, binnensteden en dorpscentra.
- Stimuleer spreiding van bezoekers over stad, Wadden, erfgoed, landschap en regionale centra.
- Ondersteun scholing en arbeidsmarktprogramma's voor horeca, recreatie en evenementen.
- Verminder regeldruk en versnel vergunningen voor recreatie, horeca en evenementen.
- Help ondernemers bij verduurzaming, energievragen en netcongestie.
- Versterk samenwerking tussen ondernemers, gemeenten, onderwijs en provincie.

De provincie Groningen erkent toerisme, recreatie, horeca, cultuur en evenementen als volwaardige economische sectoren. Zij dragen bij aan werkgelegenheid, leefbaarheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

De provincie investeert in bereikbaarheid, sterke centra, recreatieve routes en spreiding van bezoekers over stad, Waddengebied, erfgoed en landschap. Ondernemers in de gastvrijheidssector krijgen ruimte om te verduurzamen, personeel te vinden en evenementen te organiseren. Regeldruk en vergunningprocedures worden beperkt waar dat kan.

16. Aanbesteden en inkopen

De provincie is een belangrijke opdrachtgever. Bij infrastructuur, energie, onderhoud, gebiedsontwikkeling, digitalisering en klimaatadaptatie concurreren overheden om dezelfde aannemers, adviesbureaus en technische professionals. Goed opdrachtgeverschap helpt om projecten uitvoerbaar te maken en biedt kansen voor Groningse ondernemers.

- Publiceer meerjarige investerings- en opdrachtenagenda's.
- Betrek ondernemers vroeg bij planvorming en marktconsultaties.
- Maak opdrachten toegankelijk voor het MKB.
- Hanteer proportionele eisen en voorkom onnodige administratieve lasten.
- Verdeel risico's eerlijk tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.
- Stimuleer innovatiegerichte aanbestedingen.
- Geef regionale bedrijven een eerlijke kans binnen de aanbestedingsregels.
- Werk met realistische planning, voldoende voorbereidingstijd en duidelijke besluitvorming.

De provincie Groningen wordt een aantrekkelijke en betrouwbare opdrachtgever. Ondernemers krijgen eerder inzicht in komende projecten, opdrachten en investeringen. Aanbestedingen worden toegankelijker voor het MKB.

De provincie hanteert proportionele eisen, beperkt administratieve lasten en verdeelt risico's eerlijk. Bij grote opgaven rond infrastructuur, energie, onderhoud, digitalisering en klimaatadaptatie betreft de provincie ondernemers vroegtijdig. Zo worden projecten beter uitvoerbaar en krijgen Groningse bedrijven een eerlijke kans.

Kies, versnel en voer uit

Veel oplossingen voor Groningen zijn bekend. Het verschil zit de komende jaren niet in nieuwe plannen, maar in keuzes, tempo en uitvoering. Ondernemers vragen de provincie om ruimte te geven aan bedrijvigheid, procedures te versnellen en investeringen mogelijk te maken. Dat vraagt om voldoende werklocaties, betrouwbare energie-infrastructuur, goede bereikbaarheid, sneller vergunningen, sterke vakopleidingen en een duidelijke economische koers.

Leg de keuzes vast in een meerjarige provinciale economische investerings- en uitvoeringsagenda. Werk met meetbare doelen voor economische ruimte, bereikbaarheid, netcapaciteit, waterbeschikbaarheid en vergunningstermijnen. Rapporteer jaarlijks aan Provinciale Staten over de voortgang en organiseer structureel overleg met ondernemers en onderwijs.

Groningen heeft alles in huis om sterker te worden: energie, havens, industrie, kennis, landbouw, digitale innovatie, ondernemerschap en vakmanschap. Die kracht komt alleen tot waarde als ondernemers kunnen investeren, verduurzamen, uitbreiden en mensen aan het werk kunnen houden. Een sterke provincie kiest daarom voor ondernemerschap. Niet als bijzaak, maar als voorwaarde voor brede welvaart, innovatie, weerbaarheid en toekomstbestendige groei.

Een aantrekkelijk Groningen ontstaat door de combinatie van economie, cultuur, erfgoed, natuur en recreatie. Dat versterkt de leefbaarheid, trekt talent en bezoekers aan en vergroot de trots op de provincie.

Zorg voor ruimte om te groeien, energie om te verduurzamen, bereikbaarheid om klanten en werknemers te verbinden, vergunningen die investeringen niet onnodig vertragen en vakmensen voor de economie van morgen. De Waddenkust is een visitekaartje van Groningen. Een zorgvuldig evenwicht tussen natuur, leefbaarheid en economische ontwikkeling zorgt ervoor dat bewoners, ondernemers en bezoekers ook in de toekomst van dit unieke gebied kunnen blijven profiteren.

Dat maakt Groningen ondernemend de komende periode 2027-2031.

VNO-NCW MKB Noord
Van der Hoopstraat 4, Groningen
Turfmarkt 11, Leeuwarden
De Bukakkers 20, Emmen

050 - 534 38 44

info@vnoncw-mkbnoord.nl

www.vnoncw-mkbnoord.nl